

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

ПОВРЕМЕНИ СПИС

ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

УРЕЂУЈЕ

А. БЕЛИЋ

УЗ

СТАЛНУ САРАДЊУ

г. г. А. МЕЈЕ-А, проф. Collège de France, А. СТОЈИЋЕВИЋА, проф. Унив. у Љубљани, К. ЊИЧА, проф. Унив. у Кракову, Љ. СТОЈАНОВИЋА, акад. у Београду, М. РЕШЕТАРА, проф. Унив. у Загребу, О. ХУЈЕРА, проф. Унив. у Прагу, Р. НАХТИГАЛА, проф. Унив. у Љубљани, СТ. ИВШИЋА, проф. Унив. у Загребу, СТ. М. КУЉБАКИНА, проф. Унив. у Београду, ФР. ИЛЕШИЋА, проф. Унив. у Загребу, ФР. РАМОВША, проф. Унив. у Љубљани и Х. БАРИЋА, проф. Унив. у Београду.

КЊИГА III.

ШТАМПАЊЕ ОВЕ КЊИГЕ ПОТПОМОГНУТО ЈЕ ИЗ ЗАДУЖБИНА СРП.
КР. АКАДЕМИЈЕ: арх. НИЋИФОРА ДУЧИЋА и Д-ра. ЉУБ. РАДИВОЈЕВИЋА.

БЕОГРАД, 1922—1923.

значења тиче, јужнословенско *ve*, *veve* боље се слаже са староиндиским честицама *vā-vā* ,сигурно, управо, баш', *ē-vā* ,тако' и т. д., за које и Бругман *op. cit.* стр. 989 вели, да имају за темељ показну *u*-замјеницу.

Загреб, 22. децембра 1922.

Буро Шкарић.

6. Slovenske „etimologije“.

Poljske „banialuki“.

Moj poljski prijatelj Gołabek upozorio me je u Varšavi na poljski izraz „banialuki pleść (plesti)“, to znači: gluposti brbljati. Bio sam onda baš u Poljsku došao, te je naravno, da se prof. Gołabek setio izraza slična imenu poznatog mesta u Bosni. Jesu li zbilja poljske „banialuki“ u vezi sa Banjalukom u Bosni?

Od Poljaka sam čuo ili u poljskim rečnicima našao sam još ove izraze: „Opowiadasz banialuki!“ — „Nie mów mi banialuk!“ — „Prawić banialuki“. — „To nie banialuki“ (To nije bagatela). — „Przestrzegł gospodarz, że u niego straszy“. „Banialuki to, rzekł żołnierz“.

Poznavalac poljske literature setiće se kod toga poljskog pesnika Hijeronima Morsztyna (1580, umro pre 1623), koji je među drugim napisao fantastičnu priču, „zabavnu historiju o odličnoj princesinji iz istočnih krajeva Banjaluci“ („Historja o ksieźniczce Banialuce“), štampana prvi put posle smrti pesnikove (1650) i docnije često. Ova je pesma „lišena smisla“ (Linde) i taj izraz (banaluka, banialuka, banie-luka) znači uopšte „glupstwa drukowane“ (Linde), „książki, pismo bez sensu“ (Słownik języka polskiego ułożony pod redakcją Jana Karłowicza, Adama Kryńskiego i Władysława Niedzwieckiego), „dummes, fades, abgeschmacktes Buch“.

Nema sumnje, da je već Linde mislio na vezu između pesme Morštinove i ostalih značenja reči, kad je u jednom članciću smestio i ime „romansa“ i „glupa knjiga“ i glupost uopšte. Rečnik Karłowicz-Kryński-Niedzwiecki dopušta u etimologiji reči ovu alternativu: „Albo od królewny Banialuki w piśmie Morsztyna 1650, albo od miasta Serb. Banja Luka (łąka bańska).“ (Ta alternativa nije tačno postavljena, budući da se njezini članovi ne isključuju; moguće bi naime

bilo i to, da je izraz uzet od varoši, ali preko Morština, t. j. da je Morštin sam svoju „junakinju“ nazvao prema imenu bosanske varoši. Da je izraz postao popularan baš preko Morština, vrlo je verovatno*, jer je on svojim stihovima, koji su se, neštampani, širili od dvora do dvora, imao na društvo svoga vremena veliki utecaj).

Bez obzira na to, tko je izraz u Poljskoj popularizirao, moramo pitati: 1. Zašto je Morštin svoju „junakinju“ nazvao baš „Banjalukom“? 2. Zašto je bosanska Banjaluka dala povod da se njezinim imenom nazove jedan poljski roman u stihovima?

„Warszawa“.

Drži se, da je ime poljske prestonice zapravo adjektiv, izveden od ličnog imena „Warsz“, te da bi moralo da glasi: Warszowa (sc. wieś = selo) (zato se veli francuski prema prvotnome stanju: Varsowie), a da se, jer se u mazurskim dialektima *a* često izgovara blizu kao *o*, obrnuto ovde mesto *o* udomilo *a*. „Warsz“ bi zvučalo u jezicima sa sonantnim *r*: Vrš (ovako glasi jedno staročeško ime, odakle i: Vršovice).

Međutim čuo sam u Poljskoj dve priče, koje operiraju sa „pučkom“ ili narodnom etimologijom ovog imena (čuo sam ih u Gostyninu zapadno od Varšave, ali od gospodja koje poreklom nisu odanle). Prva priča pripoveda: Knez Mazovecki zabludio je u lovu i stupio u jednu kolibicu. Tu se baš onda narodilo dvoje dece. Roditelji zamole kneza, da bi bio kum pri njihovu krstu. Pristao je na to, te deci dao imena: Warsz i Sawa (Varš i Sava). Varš su i Sava docnije osnovali varoš, koja se je po njima nazvala: Varšava. — Druga priča: Vislom su plivali plivači. Na bregu stajala je krčma. Plivači joj dozivahu: „Warz (= kuhaj), Ewo!“ i zbilja krčmarica jim je „zvarila“ ručak. Od toga poklika: „Warz Ewo!“ dobilo je mesto svoje ime: Warszawa.

Zagreb.

Dr. Fr. Ilešić.

* Vezu između jedne knjige i općenitog izraza pokazuju na pr. ovi izrazi, navedeni u Lindeju: „... z banieluki, czy z kancyonału“ i: „lepsza od banaluki i od kalendarza“.